

Nye forsvindinger

Arven efter danseren Kazuko Tsujimura aktiveres, så hendes drift mod at opløse kroppen bliver en ny slags krop.

Af Nanna Friis 17.06.25 Kritik

Udstillingsstedet Heirloom set fra gaden. I vinduet ses kjolen fra udstillingen *Disappearing Body – Becoming Tsujimura*, Heirloom, København, 2025. Foto: Malle Madsen, courtesy Heirloom and Bluestockings (bs).

En kjole hænger i et vindue i Sølvgade, skyhvid og luftig som forestillingen om en engel. Allerede fra gaden ser rummet bag kjolen gennemsigtigt ud, ikke forsvindende eller anonymt, simpelthen gennemsigtigt. Noget man kan kigge igennem og få øje på andre ting. Efter englekonturen er der sølv og fotos, måske silke i sigte, en bleg ro står ud gennem ruderne. Rummet er HEIRLOOM center for art and archives og udstillingen derinde, *Disappearing Body – Becoming Tsujimura*, er med al tydelighed netop det. Kunst og arkiv.

***Unfiled. Disappearing Body –
Becoming Tsujimura***

Aase Nielsen, body_hacker, Yoshiko
Shimada

Heirloom, København
6. juni 2025 — 13. juli 2025

Den japanske danser og performer Kazuko Tsujimura (1941-2004) var, som en del af avantgardescenen i efterkrigstidens Japan, involveret i et væld af interdisciplinære kollektiver og samarbejder fra 1960'erne og fremefter, og hendes omfattende arkiv præsenteres og filtreres nu gennem et nyt kollektivt projekt. I hænderne på kunstnerne Yushiko Shimada, Aase Nielsen og Body_hacker – baseret i henholdsvis Tokyo og København – og kurateret af bluestockings (bs) (Karen Vestergaard Andersen og Helen Nishijo Andersen) ligner *Disappearing Body* et forsøg på at vække Tsujimura til live ved at blotlægge hendes tilstedeværelse og praksis som alt muligt andet end levende krop.

Måske som ånd, måske som vibration eller lyd, måske som skær af mørkt i rummets brede dagslys. Kazuko Tsujimura efterstræbte med sit arbejde en såkaldt 'dans uden krop, uden dans', og som udstillingstitlen også antyder, er arbejdet centreret om udviskninger og maskeringer og opløsninger af kroppen, måske en afdækning af selve mennesket, selve ånden. Disponeringen af arkivmaterialet, formerne det præsenteres i, er ganske uhøjtidelige og traditionelle: reproducerede fotos sømmet op på væggen, arkivudklip i tekst-, pamflet- og billedform under glas i smalle vitriner, en stor og flot diasshow-lignende videoprojektion af et udvidet udvalg af arkivfotos i udstillingens underetage.

Det klæder den metafysiske spiritualitet, som Tsujimuras praksis virker mættet af (hvor kropsforankret den end også er), at komme til syne som regulære firkanter på væggen, regulære dokumenter i kasser. Noget ubestemmeligt kan mere ubesværet strømme ud af billederne, fordi formen er bestemt og afgrænset, sådan føles det. Et menneske klædt i en cylinder af stof, et menneske på knæ i en boksering, et menneske begravet i hvid skov, stort set kun synlig som sit sorte hår. Et ansigt bag en maske, en maske uden ansigt, et tavst skrig under to øjne der nærmest er spidse af rædsel. Det er nogle af de mange motiver.

Ofte er der tydeligt tale om performancedokumentation, af og til er situationerne mere slørede. En vredet, nøgen krop i noget der ligner vand, en liggende, nøgen krop i det tætte mørke der findes bag en stærk lampes lys. Masser af bogstavelig sløring er på færde i billederne: lang lukketid og hvide tekstiler og fjerne, sminkede ansigter smelter aflæseligheden og kroppenes konturer. Som om de ikke helt vil ses. I en slags manifest står der «We will transpose the real space and the relation between dancing and seeing», og jeg kan ikke lade være med at tænke: er arkiv, dokumentation, præsentation ikke det modsatte af forsvinding?

Jeg er slet ikke i tvivl om hensynsfuldheden i håndteringen af Tsujimuras arv, det er meget tydeligt, at de involverede nulevende kunstnere nærmer sig og indgår i arkivet med ømhed. At de bearbejdende gestusser emmer af noget tilbageholdende og nænsomt. Men det er interessant at spekulere lidt over, hvordan al dokumentations fastholdende karakter og Tsujimuras (konceptuelle) drift mod opløst, usynlig, imaginær krop, mod dans uden dans, på en måde er hinandens modsætninger.

Måske er det i virkeligheden netop i kraft af de fortolkende elementer i rummet – Yoshiko Shimadas rekonstruktioner, Aase Nielsens lydværk *Sextet*, *Body_hackers* mandalagulv (der også er en slags scene for en række performances i løbet af udstillingsperioden) – at udstillingen bliver til noget andet end enstrengede, fokuserede blikke på en samling spor efter en praksis, der ønskede sig forsvindingen.

Det er en næsten stejl sanseoplevelse at være i det her gennemsigtige rum, fordi det tætnes af strygere, der lyder som tidlig frost eller ubegrænsede menneskerelationer, fordi gulvet glimter af sølv og fordi himlen udenfor og billederne indenfor styrter ned i sølvet og kastes tilbage i øjnene som nye billeder. Fordi her lugter af høg og gæring fra en fugleskræmsellignende dukke, fordi det andet vindues tomme kjole og to baner af håndmalet silke er tydelige understregninger af levende vilje: «re-makes» kalder Yoshiko Shimada sine ting, og jeg ser gåseøjnene som en usentimental forvisning om, at det ikke er nostalgi, der driver værket, men en invitation til kommende blikke om at se noget de ikke kender.

Alle de nye ting væver sig ind i hinanden og i arkivet på en måde, der, om ikke udsletter Tsujimuras krop, så i hvert fald ophæver kunstnerindividerne ganske betragteligt. Den sort-hvide performancedokumentation på væggen lægger sig til rette i Aase Nielsens musik, tonerne falder som dug over ethvert fotograferet og levende menneske herinde, englen i vinduet spejler sig i *Body_hackers* gulv.

Det er nok derfor rummet føles gennemsigtigt. Alting står til rådighed for øjnene på lige fod, der hersker ingen synlige hierarkier eller grænsedragninger mellem elementerne, og helheden virker af den grund ikke som en gruppeudstilling. Mere som en samtale eller en ordløs samstemmighed. Et nyt kollektiv, en slags omstændighedernes midlertidige kollektiv samler sig om Kazuko Tsujimura, så hendes reelt banebrydende forsvindingsarbejde kan opleves – ikke genopleves – som den nyskabelse, det var og er.

How to play (Four Studies for Ensemble or Soloist), 2025. Performance af Aase Nielsen og ensemble. Foto: Malle Madsen.

***Unfiled. Disappearing Body –
Becoming Tsujimura***

**Aase Nielsen, body_hacker, Yoshiko
Shimada**

**Heirloom, København
6. juni 2025 – 13. juli 2025**

Kurateret af bluestockings (bs)
